

מתורתו של צדיק אביר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בבואור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

פרשת נח ה'תשפ"א

ביותר שתשרה עליהם רוח קדשה וטהרה:

ומטעם זה גם כן התורה תחלתה ב"ת וסופה למ"ד, להורות לנו דעקר התורה ומצותיה הכל תלוי בלב, אם הלב שלם בזה יוכל לקיים התורה ומצותיה, ואם אין הלב שלם אחרי השם לא הועיל כלום:

(מחשוף הלבן פרשת נח)

הזמנים המסוגלים לתשובה

מן הארץ ההיא יצא אשור ויבן את נינוה וגו' (בראשית י יא). בא לרמז כאן, שאף על פי שרוב ימי של אדם עברו בעברות ונתעורר כבן ששים שנה או שבעים לשוב, כל יסתפק לומר שאין תשובתו מועלת, ואפלו אם תרצה לומר מועלת לא מהניא כל כך להורישו גן עדן מאחר שכבר נכתב ונחתם למעלה בספר רשעים, אל ידמה כן, כי אם בשובו בתשובה שלמה, ובפרט אם שב מאהבה, כל עונותיו וכל פשעיו לא יזכרו, ואדרבא, העונות שעברו עליו יחשבו לו כאלו עשה אותם מצות, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (יומא פו:) השב מאהבה הזדונות נעשות לו כזכיות. והנה אמרו רבותינו זכרונם לברכה דימי האדם נחלקים לשלושה, ימי העליה וימי העמידה וימי הירידה, והמבחר שבהם שאדם מישב בדעתו בתקפו ובגבורתו הם ימי העמידה. ומי שחטא ושב בתשובה בימי העמידה תשובתו מקבלת ורצויה כראוי (יומא פו:), אבל מי שלא שב עד ימי הירידה, אף על פי שתשובתו תקרא תשובה, מכל מקום אינה תשובה כימי העמידה, דבימי הירידה תש פחו ונלאה. ומכל מקום, אם שב בתשובה שלמה בלב שלם ובנפש חפצה מתקן את אשר חטא ואשר פגם בימי העליה ובימי העמידה ובימי הירידה, ואף על פי שהיה רשע כל ימיו ונכתב עליו שהוא רשע ויורש גיהנם, מאחר ששב בתשובה בסוף ימיו הרי הוא יוצא מכלל יורשי גיהנם:

התשובה מתקנת מה שפגם בכל ימיו

זהו כונת הכתוב מן הארץ ההוא יצא אשור, הכונה, לפי שבכתוב שלפני זה (פסוק י) שם נאמר וכלנה בארץ שנער, שפרשנו בו שהרשעים שגמנעים מן התשובה מוכנת להם גיהנם שהיא ארץ שנער, אבל מי שרצה לשוב בתשובה אפלו בסוף ימיו, אף על פי שכבר נכתב עליו שארצו היא גיהנם, מאחר ששב בתשובה חוזר ונכתב עליו שהוא יוצא ממנה. והוא מן הארץ ההוא שהיא גיהנם, יצא אשור, זה שחזר בתשובה והישיב את דרכיו. ויבן את נינוה, כלומר, מאחר ששב בתשובה אפלו בסוף ימי הירידה, תקן כמה שפגם בימי העליה ובימי העמידה ובימי הירידה. והוא ויבן את נינוה, דהיינו תקן ובנה מה שפגם בימי העליה. וקרא לימי העליה נינוה, לפי שמלת נינוה קרי בה שתי פעמים נאה נאה, יען

העיקר הוא לתקן הלב

עשה לך תבת עצי גפר וכו' (בראשית ו יד). אי נמי עשה לך תבת עצי גפר וכו'. אפשר לרמז על גוף האדם, שצריך האדם להשתדל ולטרח במאד מאד לתקן את גופו שיהיה מתקן, ויהיה כלי טהור וראוי לקבל נפש רוח נשמה, כי עקר נפש רוח נשמה תלויה בתקון הגוף, דלא שיך זה בלא זה:

כל האיברים תלויין בלב

והנה תקון האדם תלוי בלב הוא העקר והוא השרש, כל האיברים תלויים בו, דלא אפשר שייעשה אדם שום מעשה אם לא הקדים המחשבה תחלה כפיצד יעשה, דבלא מחשבה לא שיך שייעשה. ומטעם זה אמר רבי יוחנן בן זכאי עליו השלום לתלמידיו עליהם השלום רואה אני את דברי רבי אלעזר בן ערף מדבריכם (אבות פ"ב מ"ט), שתלה הכל בלב, לפי שכל האיברים הולכים אחריו:

העיקר הוא לתקן הלב

ועל זה אמר שלמה המלך עליו השלום (משלי כו) תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה. ואפשר דבא להשמיענו בזה, דאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ירושלמי ברכות פ"א ה"ה) עינא ולבא תרויהו סרסורי דעברה נינהו. בא לומר דהעקר הוא הלב, דאם הלב אין רצונו בדבר לא נשאר לעינים מה לעשות. והוא שאמר תנה בני לבך לי, שהוא העקר, וממילא פשוט דעיניך דרכי תצרנה, דהעקר הוא הלב:

וכן נמי דוד המלך עליו השלום אמר (תהלים קמא ד) אל תט לבי לדבר רע וכו', ופרש בזהר הקדוש (ח"ג מז.) דכונת הכתוב הזה דדוד המלך עליו השלום עם לבו מדבר, שאומר לו אתה לבי שמטה אותי לדבר רע, הנני גוער בך שלא תטה אותי לדבר רע, שאין רצוני לעשות שום דבר רע, דדבר פשוט הוא דהכל תלוי בלב:

ועל זה אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ויק"ר א ו) דעת קניית מה חסרת, דעת חסרת מה קניית, דהדעת בלב הוא, ולפיכך אם הלב מתקן וחושב כי אם ביראת ה' כל היום בודאי דכל האיברים מתקנים, ואם חסר הלב הכל חסר:

שלושה ספירות העליונות נרמזו בלב

ומאחר דהכל תלוי בלב, והאל יתברך שמו בצלם אלהים עשה את האדם, שרש הספירות העליונות שהם חכמה בינה ודעת כלם נרמזו בלב, דחכמה יש בה לב גתיבות חכמה, ול"ב הוא לב, בינה הוא עקר הלב, כמו שאמר בפתיחת אליהו זכור לטוב (הקדמת תיקו"ז יז.) בינה לבא ובה הלב מבין, דעת בלב תלוי, הרי דשרש חכמה בינה דעת שהם הספירות העליונות כלם נרמזו בלב, וכל זה להורות לבני ישראל דצריכים להשתדל הרבה כדי לטהר לבם

שבימי העליה יש ילדות ובחורות, שהוא זמן נוי האדם, ולכן אמר שתקן מה שפגם בימי העליה. ואת רחבת עיר, כאן רמזו ימי העמידה, ונקראים **רחבת עיר** לפי שאדם נקרא 'עיר קטנה' (קהלת ט יד), והרחבת דעתו של אדם וישובו ותקונו הם בימי העמידה. לפיכך אמר שתקן מה שפגם בימי העמידה שהם **רחבת עיר**. ואת **כלה**, כאן רמזו שתקן מה שפגם בימי הירידה שהם ימי הזקנה, וכלח הוא לשון זקנה, כמו 'תבוא בכלח אלי קבר' (איוב ה כו), שאף על פי שחזר בסוף ימיו, תקן הכל:

(פיתוחי חותם פרשת נח)

התשובה המעולה - בימי העמידה

ואת **רסן בין נינה ובין כלח היא העיר הגדלה** (בראשית י יב). כאן בא לרמז, שאם נתעורר האדם בימי העמידה וחדר בתשובה שלמה, זו היא התשובה המעלה, שעדין הוא בתקפו וגבורתו וכבש את יצרו לעשות רצון יוצרו (ע"ז יט). והנה מי שחזר בתשובה בעודו חזק ואמיץ, דומה כמי שעושה רסן לסוס כדי שלא יתגבר עליו, כך הוא עושה רסן ליצרו כדי שלא יתגבר עליו:

וזהו ואת **רסן**, דהינו מי שחזר בתשובה בימי העמידה שדומה לעושה **רסן** ליצרו. וימי העמידה הם בין ימי העליה וימי הירידה, וזהו **בין נינה** שהם ימי העליה כמו שכתבנו, **ובין כלח** הם ימי הירידה כמו שכתבנו. מי שחזר בימי העמידה, הוא **העיר הגדלה**, דהינו היא תשובה גדולה לגופו הנקרא 'עיר קטנה' (קהלת ט יד), עכשו יחזר ויקרא **עיר גדלה**:

(פיתוחי חותם פרשת נח)

זהירות מגאווה ולשה"ר מרחיק היצר הרע

ובני **חם פוש ומצרים ופוט וכנען** (בראשית י ו). למעלה כתבנו שחם הוא יצר הרע שמחמם גופו של אדם, דאין שום אדם עושה שום עברה זולתי על ידי חמום יצר הרע. והמדה הרעה שגורמת לאדם כל רעות שבעולם

היא מדת הגאווה, היא שרש כל הרעות שבעולם. ופקח עיניך וראה כמה הזהירה התורה וחכמים זכרונם לברכה על הגאווה, כי אמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה ה). הגאווה אין עפרו נגער ואינו רואה פני שכניה, ואין מי שגורם לסמא"ל ולילית הרמת ראש כמו הגאווה. ומהגאווה נמשכים כמה רעות כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, וכמו שאנו רואים בעינינו דהגאווה כל רע נמשך ממנה, דהגאווה אם יראה שום אדם מכבד ממנו או אפלו כמותו, מדב גאותו מתקנא ממנו ושונא אותו, וכיון ששונא אותו הוא מבקש רעתו (ספרי כי תצא רלה), ואפלו דבר הגורם לו מיתה מבקש לו ואינו חושש. ועוד, הגאווה מביאה לכל אדם, דאינו רוצה שיהיה שום אדם שוה אליו, ומעשי הגאווה רבו מלספר:

חומר העוון של לשון הרע

עוד מדה רעה אחרת גורמת לאדם כמה רעות, והוא לשון הרע, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ערכין טו): שקול לשון הרע כשלש עברות חמורות, שהם עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים. ועוד אמרו רבותינו זכרונם לברכה (שם) האומר הורג שלשה. ונמשכים ממנו כמה מדות רעות, דמי שהרגיל לשוננו לדבר לשון הרע, רע לא ימאס, דכל מה שיפתחו יצר הרע לומר, אינו חושך פיו, ואינו חושך עצמו מלדבר אפלו לקדושים אשר בארץ הקודש. ונמשך מזה רכילות, ומשלח מדנים בין אחים ובין איש לאשתו ובין אב לבנו. ועל כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (שם) האומר לשון הרע כופר בעקר, שנאמר (תהלים יב ה) 'אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו'. עוד יש קרוב ללשון הרע מי שיושב קרנות, דכיון שיושב ובטל ויושב עם מדברי לשון הרע סופו להיות כמותם (רמב"ם דעות פ"ו ה"א):

גנות המרמה במשא ומתן

עוד יש מדה רעה אחרת נמשכות ממנה כמה רעות, והוא האדם המרמה בני אדם במשא ובמתנו, כי בזה בא לידי חמס ולידי גזל ולידי שבועת שוא וכמה רעות. וכל זה נמשך מחמום יצר הרע, שמחמם גופו של אדם ומתעורר לעשות את כל הרעות האלה:

(פיתוחי חותם פרשת נח)

חידה שבועית: מה מבאר רבינו בטעם שהתורה מתחילה באות ב' ומסיימת באות ל'?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב

למייל: p0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבור אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

פד' פינחס:

משפחת גרבר מאלעד.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מודן האביר יעקב ז"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

